

RÉSZLETEK MADELEINE DELBRËL ÍRÁSAIBÓL¹

Miért szeretjük Charles de Foucauld-t?

Ennek a „sivatagi embernek” jelentős befolyása korunkban sok új hivatást ébresztett. Mivel magyarázhatjuk ezt? Talán ezzel: élete olyan átfogó szintézist valósított meg, hogy a legkülönbözőbb életutakon járó emberek is hozzá fordulhatnak. Ő maga, egyedül, oly sok ellentétet egyesít önmagában!

Az ima olthatatlan szomja Isten előtt; önmaga mérték nélküli odaadása mindenkinek, aki csak erre ösztönzi.

Krisztus palesztinai életének, gesztusainak, tetteinek utánzása; környezetének ismerete és alkalmazkodás.

A felebarát szenvedélyes szeretete; hűséges szeretet az egész emberiség iránt minden pillanatban.

A kitett ostya körül a názáreti ház gyöngéd újraépítése; hosszú fáradságos barátkozó utak a Szahara ösvényein.

Hősies kitartás egy vázlatosan kirajzolt hivatásban; megértés és mások hivatásának előkészítése.

Odaadás a fizikai munkában; fáradhatatlan kitartás az önképzésben.

Szüntelen vágy egy lelki család után; isteni hívás, a magányra, — ennek beteljesedését halálában éri el.

Egyáltalán nem meglepő tehát, hogy ebben az életben, amely a kegyelmek útkereszteződése volt, felismerik saját hivatásukat és követendő példát látnak benne mindazok, akik ma adják életüket Istennek, — bármilyen legyen is ennek az odaadásnak módja.

Meghagyva másoknak azt a lehetőséget, hogy elmondják: hogyan vezette, irányította, világította meg őket útjukon Charles de Foucauld, mi most egyszerűen életének azokra a szempontjaira szeretnénk rámutatni, amelyek létünk megtalálásában minket segítettek.

Önmaga teljes elvesztése

„Kilehelni lelkemet Isten előtt önmagam teljes elvesztésében” — mondja Bossuet-idézve Charles de Foucauld. Egész életéből az ingyenességnek ez a rendkívüli

¹ PUSKELY MÁRIA, *Akik a jobbik részt választották*, Róma 1978, 392-401.

jellemvonása bontakozik ki. Isten, ha az ő Istene, mindig Isten marad, és Charles de Foucauld mindenképp előtt azért szereti Őt, mert Isten.

Charles de Foucauld számunkra azoknak az istenközpontú hivatásoknak típusa, amelyek egyenesen Istenért ragadják meg a lelket Krisztusban. Az efféle embereknek nem kell választaniuk. Isten tölti be egész látóhatárukat. Az a tény, hogy Isten létezik, azt jelenti: mindenképp felett szeretni kell.

„Mihelyt megértettem, hogy van Isten, megértettem, hogy csak érte élhetek: szerzetesi hivatásom hitemmel egy órában született. Isten oly nagy! Oly mérhetetlen a különbség Isten és minden más között, ami nem Ő!” (*Levél Henri de Castries-hoz*).

Ezeket az embereket Krisztus szeretete vezeti el valamennyi testvérük szeretetére, amíg másokat az apostoli hivatás készítet arra, hogy magukat egészen Krisztusnak adják.

Csakugyan az Isten iránti ingyenesség megtalálható a felebarát iránti ingyenességben is. Charles de Foucauld a felebarátnak adja mindennapi életét, — tudjuk, mily nagylelkű készséggel és nagylelkűséggel, a halálra is készen — és valóban érte hal meg —, nem vár eredményeket, nem zavarja a teljes kudarc, akkor is megőrzi békéjét, amikor, szinte egész életét a sivatagban töltve, felállítja a mérleget: egy afrikai férfi kevéssé valószínű megtérése és egy öreg asszonyé. Azért szeret, hogy szeressen, mivel Isten szeretet és benne él; „a végsőig szeretve övét”, utánózni akarja Urát, amennyire csak teheti.

Mivel Charles de Foucauld az imádás embere volt, azért a magány és a sivatag embere volt. Bárhová megy is az ember, legyen az akár a sivatag, meg kell teremtenie a maga pusztaságát.

Charles de Foucauld valóban új fénybe állította Istennek az emberiség számára adott első parancsát: „Egyetlen Isten van, Őt imádd!”

Az imát gyakran hasonlították a lélegzéshez. Írásaiban a lélek „súlyaként” határozza meg az imádást: emberi magatartásában ez állítja Isten színe elé. Úgy gondoljuk, hogy a teremtményeknek ezt a Teremtő iránti magatartását kell sürgősen magunkévá tennünk az ember felé forduló és az ember végcéljától elforduló világunkban. Feltétlenül szükséges, hogy közülünk sokan erre áldozzák életüket; ez a Titokzatos Test egyik igénye.

Manapság, amikor a Lélek oly sok hivatást támaszt az elveszett emberek felkutatására, amikor oly sok, Krisztus szeretetétől hajtott keresztény tekint szenvedélyesen a tévelygők felé, hogy mindenkinek mindenévé válva — kivéve a bűnt

— eltávolodásuk legszélső határain csatlakozzanak hozzájuk: szükség van olyanokra, akik Isten felé fordulnak. Magában a tömegben is szükség van imádó emberekre, akik olyannyira tudatában vannak feladatuknak, hogy még ha egyébként meg vannak is fosztva attól, hogy a hozzájuk hasonlók között tevékenykedjenek, tudják, hogy megfelelnek hivatásuk lényegének, amikor — a jelen pusztaságaiban — a földalattiban, az utcákon, a házakban, a tanyákon ezt ismétlik Istennek: „Te vagy, aki vagy, mi azok vagyunk, akik nincsenek”.

Korunknak szüksége van az emberek között meghozott, az emberek által tudomásul sem vett áldozatokra. Szükség van olyan hangokra, amelyek azt a mondatot „kiáltják pusztaságainkban”, amelyet Charles de Foucauld annyiszor leírt, mert élete tengelye volt: „hálát adunk neked a te nagy dicsőségedért” „önmagunk teljes elvesztésében”.

Az egyetemes testvér

Charles de Foucauld úgy jelenik meg előttünk, mint aki gyökeret vert a szeretet útkereszteződésénél. A szeretet egyetlen lépését sem utasítja vissza. A szeretet két végletét forrasztja össze életében: a közvetlen felebarát és az egész világ szeretetét.

„Legyünk gyöngéd testvérek” — mondja gyakran; ez az emberi gondoskodástól terhes *gyöngéd* szó állandóan visszatér; „üdvözítőnek” lenni, mondja szintén, s ez a szó a megváltás egész súlyát jelenti.

Szabad elhatározással családias életre rendezkedik be, és ezt valóban éli is mindenkivel, akivel csak találkozik. Ez a családi élet egy másik családi élet szükséges jele, nevezetesen azé, amely állandóan, napról-napra jobban elmélyül a föld minden emberével.

Aki ezt a kettős családi életet éli, annak nincs más kolostora, mint a homokra helyezett kövek; sokat hallgat és keveset beszél; odaadja élelemadagját és kötni tanít; egy tuareg törzsfőt Franciaországba küld, maga egészen Tamanrasset-ig hatol előre; gyűjti a helyi népköltészeti alkotásokat és betegeket ápol; egyedül él a mohamedánok között és az ő kezüktől hal meg; mindenkinek azt adja, amire szüksége van, mivel lényegében Jézus az, aki ad, és Jézusról nevezett Károly testvér Vele cselekszik, úgy, mint Ő. Nem dolgoz ki olyan terveket, amelyek felméri, mit tehet vagy mit nem tehet; mindenkivel olyan mint „gyöngéd testvér”; a bűnösökben „esztelen testvéreit” látja, ezért nekik tartogatja szíve legforróbb szeretetét. És miközben egész nagylelkűségével és visszavonhatatlanul adja magát az őt körülvevő embereknek, mégsem hagyja, hogy

azok lefoglalják. Tudja, hogy általuk a szeretet árad szét és robban a világban, előkészíti a kegyelmet.

„Istenem, add, hogy minden ember az égbe jusson!” — ezt az imát szeretné majd megtanítani először azoknak a hitűjoncnak, akik soha sem jönnek... Jézus Szíve kis testvérei minden imáját és vezeklését a Pápa szándéka szerint, vagyis világméretben tervezi meg.

Charles de Foucauld-tól megtanultuk: ha az egész világnak akarjuk adni magunkat, el kell szakítanunk minden hajókötelet, hogy „nyílt tengerre” kerüljünk; nem szükséges, hogy ezt a „tágasságot” egy kolostor falai között éljük meg. Ez a tágasság megvalósulhat a homokra helyezett száraz kövek által körülkerített kolostorban; megélhető egy afrikai karavánban; megvalósítható házainkban, műhelyünkben, a lépcsőn, amelyen fölfele kapaszkodunk, az autóbuszban, amelyre éppen felszállunk; ezt a tágasságot megtalálja az ember a felebaráti szeretet állandó klauzúrájában. Amikor mindazoknak, akikkel csak találkozunk, a tökéletes szeretet teljességét adjuk és hagyjuk, hogy szinte bilincsbe verjen ez az állandó és felemésztő függés, amikor természetes egyszerűséggel éljük a Hegyi beszéd tanítását: a tágasság ez útja, e szűk kapu az egyetemes szeretetre nyílik.

Azt is tőle tanultuk meg, hogy elégedettek legyünk az élet útkereszteződésére helyezetten, készek arra, hogy minden arra haladót szeressünk: aki szenved a világban, elveszett vagy sötétségben tapogatózik.

Ő magyarázta meg nekünk, hogy ebben a fönséges ingyenességben rejlik a szuverén hatékonyság; az ember elfogadja, hogy semmit se lásson abból, amit tesz, mégis mindig szeressen. Ez a legjobb út arra, hogy biztosan megmentünk valakit a föld valamelyik táján.

A kereszttel átdöfött szív

A Szív, amelyre kereszt van tűzve, arra tanított meg minket, hogy a totális szeretet csak olyan áron vásárolható meg, amely mintegy csak visszajáról, negatívként látszik: szegénység, engedelmesség, tisztaság, alázat... Ezek a negatívumok „tesznek szabaddá a szeretet számára”. És azon az áron is, amelyet negatívnak nevezhetünk, de amely valójában pozitív és a legjobb: ez a kereszt, az Úr szenvedésében való önkéntes részvétel, akár a test, akár a lélek fájdalmát, szenvedést vagy megaláztatást — Charles de Foucauld kifejezésével — a szándékosan vállalt megvettetést jelenti is ez. A

keresztel átdöfött szív ezen a területen azt hirdeti, hogy a szív érveivel szemben az értelem ésszerű érvei vajmi keveset érnek.

Valóban szívének tengelye ez a kereszt, az a biztos központ, amely körül elrendeződik egyetemes szeretete. A tőle kapott üzenet ez: szükségünk van erre a tengelyre. Nélküle szeretetünk vég nélkül vérszegény, befejezetlen és csonka marad. Az a szeretet, amely nem hordja magában a keresztet, állandóan más keresztbe botlik, meginog, földre csúszik. A keresztbe oltott szeretet mintegy eleve átlép minden akadályon.

„Jesus — Caritas” — ez van írva a kereszt fölé és alá. Ez azt jelenti, hogy a szenvedés nélküli szeretet csak a miénk marad; az üdvözítő szeretet viszont, tehát Jézus szeretete, olyan szeretet, amely szenved és ez által a szenvedés — mintegy érzékelhető jó — által teljesíti be a megváltást. A keresztel átdöfött szív messzebb megy, mint a mindig egyedül érkező szenvedés, messzebb, mint a szegénységgel, alázattal, engedelmisséggel összekapcsolt szenvedés; ez a szív eljut az önként vállalt szenvedésig.

„Amikor az ember szenvedni és szeretni tud, sokat tehet, a legtöbbet, ami csak tehető ezen a világon”.

Ezek Charles de Foucauld szavai; 1916. december 1-én írta le, vagyis halála napján. Ezek a szavak válaszolnak mindazoknak, akik ma a kereszt botrányáról beszélnek és pirulnak egy olyan kereszténység miatt, amelyben az embernek szenvednie kell és kevésbe veszik.

Életünkkel kiáltani az evangéliumot

„Kérdezd meg magadtól minden dologban: 'Mit tett volna Urunk' és tedd azt. Ez legyen egyetlen, abszolút életszabályod”.

A XX. században élő Charles de Foucauld valóban a názáreti Jézus igazi kortársa. Egyszerű életmóddal, még apróságokban is követi őt. Őt szemléli, amikor szabad elhatározással az apostolok körében, „a Szent Szűz és szent Magdolna között” helyezkedik el. A Mester egyik családtagja akar lenni, bekapcsolódik életükbe, teljes figyelemmel az Urat hallgatja, átrostálja minden szavát, hogy az utolsó pontig engedelmeskedjék. Ez a soha ki nem elégíthető követésvágy vezeti el a papi hivatáshoz.

Charles de Foucauld-ra tekintve megtanuljuk az evangéliumi üzenet iránti gyermeki engedelmisséget, azt a bizakodó engedelmisséget, amely nem kér magyarázatokat,

amely úgy engedelmeskedik, hogy nem a parancsot tartja szem előtt, hanem azt, aki neki parancsol.

Látható apostoli tevékenységében az evangélium számára a minden. Testvéreinek az Evangélium képes kiadását adja, mivel azt gondolja, hogy életének ezek a képei készítik elő a legjobban a kegyelem útját. Azt látva, hogy benne az „örömhír” minden sora megtestesül, megértettük, mire van ma az embernek legnagyobb szüksége: olvassanak, de egyben lássanak is. Az Apostolok hirdették és élték üzenetüket, az egész üzenetet: a szegénység boldogságától kezdve mindent. Nem azért nem terjed ragályszerűen az örömhír, mert szakadás támadt az igehirdetés és az élet, a szó és a példa között?

Ebből az evangéliumi életből föltárul előttünk az egyszerűség teljes ereje. Ez az egyszerűség lehetségesként mutatott meg egy olyan emberi és keresztény lelkiállapotot, amelyben az ember akadály nélkül kapcsolatba kerül mindenkivel, akivel csak találkozik. Charles de Foucauld a Palesztinában élt, mindenki iránt testvérként viselkedő Jézus alakját jelenítette meg *előttünk...* Ő mindenkit a szívébe fogadott, akivel csak útján összeakadt: munkásokat és tudósokat, zsidókat és külföldieket, betegeket és gyermekeket; oly egyszerű volt, hogy mindenki olvashatta.

Arra tanít minket, hogy a szükséges apostoli tevékenység mellett — amelynek során az apostol magára ölti azt a környezetet, amelyet evangelizálnia kell, sőt mintegy eljegyzí magát vele — van egy másik apostoli tevékenység is, amely egész lényünk leegyszerűsödését, az egész előző élettapasztalat és társadalmi én elvetését, továbbá egy kicsit meredek szegénységet kíván meg. Ez a fajta evangéliumi vagy apostoli szegénység tesz függévé ahhoz, hogy testvéreink közül bárkit bárhol elérjünk; minden velünk született vagy szerzett poggyász megakadályozná, hogy feljűk fussunk. Sajátos apostoli területén a minden kérdését veti fel mindnyájunk előtt.

Jézusról nevezett Károly testvér, aki a sivatag szívében elrejtözve a mohamedán lakosság között, barátja volt minden arra menőnek, katonának, tudósnak, orvosnak, (...) minden társadalmi kategória, minden emberi csoport fölébe emel minket, hogy — mindenki számára olvashatón — egyetemes üzenetté váljunk.

Az utolsó hely

„Krisztus annyira az utolsó helyet foglalta el, hogy azt soha senki el nem ragadhatja tőle”. Huvelin abbénak ezek a szavai eltörölhetetlenül belevésődtek Charles de Foucauld lelkébe. Ezzel zárjuk most megemlékezésűnk.

Egész lényével megértette — és egyúttal segít nekünk is megérteni —, hogy a Krisztussal való igazi benső kapcsolatot csak azon a helyen találhatjuk meg, amely az Övé, vagyis az utolsó helyen. Segít, hogy elveszítsük a hírnévbe vetett hitünket és megszerezzük az eltűnésünk értékébe vetett hitet. Megtisztítja a tanúságtételről alkotott elgondolásunkat mindattól, aminek kicsit „reklám-íze” van. Megtanít minket: néhányan közülünk arra kaptak meghívást, hogy Krisztus szellemében az ideigvaló dolgok kovásza legyenek vagy jótékonyági művekben vállaljanak felelősséget, de másoknak az a hivatásuk, hogy Krisztussal eltemetkezzenek az utolsó helyen, egyszerűen csak azért, hogy ezt az utolsó helyet megosszák Vele. Charles de Foucauld-nak volt egy kicsi füzetke; ebbe nem írt mást, mint az evangélium egy-egy mondatát. Ennek az „egyetlen modellnek” e-lejére a Szent Arc képét tette: a gyalázat, a kigúnyolás, az elhagyatottság és a sikertelenség Krisztusának képét. Ez az utolsó helyek legutolsója. *Sicut Deus dilexit nos*, írta fel mottónak. „Isten azt akarja, hogy így szeressük”, üzeni nekünk Jézusról nevezett Károly testvér egész élete.²

(La joie de croire, 33-39)

„Ezt mondjátok! Mi Atyánk, aki a mennyben vagy...”

Aki azt mondja „Mi Atyánk, aki a mennyben vagy” és a föld gyermekeként él, hazudik.

Hogy ne legyünk többé hazugok, meg kell térnünk.

Gyökereink a földben vannak.

² A cikk először a *Vie spirituelle* 1946. novemberi számában jelent meg.